

KURJER WILEŃSKI

wraz z Kurjerem Wileńsko - Nowogródzkim

Z wielkiej burzy... pogoda... na razie

Mogło się wydawać, że konferencja w Nyon stanie się nowym zarzewiem wojny. Zdawało się, że sprawa jest jasna. Ktoś zatapia systematycznie szałki handlowe. Mniej więcej wiadomo chyba wiadomo kto? Więc luzia na zwawolnego Dyzia.

Pokazuje się jednak, że dyplomacja współczesna jest podobna do strusia. Jeżeli chce potrafi przelknąć wszystko. Z wielkiej burzy w Nyon nie zaczął padać nawet maly deszcz... po prostu wypadła pogoda. Zamiast wspólnego frontu Sowiety, Francja Anglia, dzięki pojednawczemu jak zwykle stanowisku Anglików wypadł tylko pojedynek nieobecnych czarnych i obecnych na konferencji czerwonych koszul. Litwinów nawymyślał Rzymowi. Nie wiele to jednak pomogło. Powtórzmy w tym miejscu uchwałę konferencji w Nyon.

Nieobecność Włoch i Niemiec potworzyła poważne trudności, z których należono wyjście dzięki następującej formule:

1) ustala się szlaki komunikacyjne dla okrętów handlowych na morzu Śródziemnym, 2) każde państwo nad morskie winno zapewnić bezpieczeństwo na swych wodach terytorialnych, 3) pozostały obszar morza Śródziemnego będzie podzielony na strefy kontrole, gdzie rozstawione w odległości 50 mil morskich okręty francuskie i angielskie będą czuwać nad bezpieczeństwem żeglugi. We wschodniej części morza Śródziemnego zadaniem to ma być powierzchnie floty tureckiej, greckiej, bułgarskiej, jugosłowiańskiej i rumuńskiej.

Co wynika z tego kompromisowego stanowiska Francji i Anglii? Sens

tej całej kompromisowości zdaniem naszym jest następujący:

1) Ani Francja, ani Anglia nie żyją sobie wojennych okrętów sowieckich na morzu Śródziemnym.

2) Anglia nie życzy sobie zwycięstwa rządu w Walencji, zwłaszcza przy jawnym poparciu Sowietaów.

3) Nie leży w interesie mocarstw zachodnich zrażanie Mussoliniego w wigilię wizyty w Niemczech.

4) Naprężenie stosunków włosko-sowieckich nie jest źle widziane wśród państw, które obawiają się hegemonii Włoch na morzu Śródziemnym.

5) Państwa śródziemnomorskie pragną same czuwać nad własnym bezpieczeństwem, aby z italskiego deszczu nie wpaść pod bolszewicką rynię.

Tak czy owak konferencję w Nyon tłumaczy sobie prasa polska przede wszystkim jako porażkę Sowietaów. Zdaje się, że jednak główną przyczyną tego, że Litwinów nie protestował zbyt mocno przeciwko takiemu postawieniu sprawy są groźne wieści nadchodzące z Dalekiego Wschodu. Wojna rozpala się tam na dobre, a wojna nie jest nigdy niewiastą bezdzietną. Klóć mógłby rok temu przewidzieć, że spokojne Morze Śródziemne wróci do poziomu z wieku osiemnastego, kiedy to Maurów polowali na chrześcijańskie statki. W Turkestanie chińskim wybuchło powstanie antykomunistyczne, wywołane przez agentów Japonii.

Okrażanie Syberii trwa. W takiej sytuacji trzeba pakować manatki i wynosić się raczej na własne śmiecie. Taki jest sens konferencji w Nyon.

lecz.

Z pobytu min. Becka w Paryżu

Min. Beck podczas zwiedzania Wystawy Światowej w Paryżu przed pawilonem polskim, w otoczeniu grupy dziewcząt polskich w strojach ludowych.

Pan Prezydent R. P. przeszedł lekką grype

WARSZAWA (Pat). Pan Prezydent Rzeczypospolitej przeszedł przed kilku dniami lekką grype, wskutek czego przyjąca na Zamku zostały odwołane.

W najbliższych dniach Pan Prezydent R. P. podejmie normalną pracę.

Rabindranath Tagore poważnie chory

PARY (Pat). Wielki pisarz hinduski Rabindranath Tagore jest b. poważnie chory. Stan jego jest tak ciężki, iż od 48 godzin stracił przytomność i nie poznaje nikogo z otoczenia. Rabindranath Tagore przebywa w Bengalu.

Hitler grozi Moskwie nawołując do zniszczenia „międzynarodowego bakcyła” u źródła

NORYMBERGA (Pat). W godzinach wieczornych nastąpił akt zamknięcia kongresu partyjnego.

Jako jedyny mówca zabrał głos kanclerz Hitler. Mowa jego transmitowana była nie tylko na wszystkie niemieckie stacje radiowe, lecz również i włoskie. W słowach, nacechowanych gwałtownością wystąpił on z aktem oskarżenia przeciw

ko Moskwie i jej władcom.

Wskazawszy na niezwykłą i ołbrzymią mobilizację sił duchowych i materialnych, której dokonał w Niemczech narodowy socjalizm, kanclerz oświadczył, że nawet sam Niemcy przyznać muszą, że taka mobilizacja możliwa jest tylko w wielkich chwilach rozwijających się dookoła wypadków.

Okoliczność, które do takiej mobilizacji zmuszają wynikają z wielkiej walki, jaka rozgrywa się dziś na świecie. W walce tej nie chodzi o interesy gospodarcze, lub też o korekturę granic, lecz o dorobek kulturalny ludzkości. Nie chodzi tu o chorobę rosyjską, hiszpańską, niemiecką, węgierską lub bawarską, lecz o niebezpieczeństwo międzynarodowe, którego celem jest rozbięcie Europy i świata.

Jedynym wyjściem jest odgraniczenie się od Moskwy lub też immunizacja, wreszcie zwalczanie międzynarodowego bakcyła u jego źródła. Jeżeli chodzi o Niemcy, to podobnie, jak i Włochy, odgraniczyły się one od tych wpływów. Na fomyli reszta świata nie jest zabezpieczona od tej „moskiewskiej organizacji zbrodniarzy”. Organizacja ta jest absolutnie żydowska.

„Jestem świadom tego, co mówię gdyż mamy dowody czarne na białym. Niemiennie prawa natury obowiązują również w rozwoju poszczególnych narodów.

Rosja nigdy nie rozwijała się w naturalny sposób, ulegając obcym wpływom, które stworzyły temu 200 czy 300 lat ołbrzymie carstwo, obecnie zaś podległa władzy żydostwa. Naród słowiański nie odegrał wprawdzie żadnej roli. Gdyby żydzi ograniczali się dzisiaj wyłącznie do Rosji sowieckiej, mogłaby ta sprawa być obojętna, gdy jednak dążą do przeprowadzenia tego samego gdzieś indziej, to przestaje to być dzisiaj kwestią ściśle rosyjską i jest zagadnieniem światowym z podporą faktyczną w Moskwie. Kwestia ta musi być rozwiązana w ten czy inny sposób i będzie też rozwiązana. Rola żydów polega na tym, iż wychodząc od wpływów handlu przechodzą do wpływów w polityce. Tkwią oni wszędzie i to zarówno wśród książąt, jak i ich przeciwników. Żydzi są zawsze i wszędzie, a ostatnim ich celem to żydowska rewolucja światowa dla umożliwienia sobie zdobycia władzy. Po zniszczeniu wszystkiego przy pomocy tłumów rozwydrzonych i zbrodniarzy, wypuszczonych z więzień, pozostaje na końcu w rękach władzy zawsze tylko Żyd. Uważam że świat cały jest zagrożony, Żydzi rzucają hasła dyktatury proletariatu, ale w rezultacie zwycięstwo bolszewizmu nigdy nie jest dyktaturą proletariatu, lecz dyktaturą żydowskiego intelektualizmu. „Judea sowicka” jest tego dowodem. To samo zresztą było i w Niemczech. To samo było na Węgrzech i w Hiszpanii. Nie faszyści lecz Żydzi zmierzają do rozbięcia demokracji.

Są państwa pośrednio lub bezpośrednio dotknięte niebezpieczeństwem tej najbardziej brutalnej z dyktatur. Niemcy są nią zagrożone pośrednio. Nie możemy być obojętni na rozwój rozgrywających się w Hiszpanii wypadków. Jeżeli zaś państwa mają tam interesy gospodarcze, to Niemcy przyznają im pełne prawo do tego, ale stwierdzają równocześnie, że mają je w podobny sposób, tak jak Francja i Anglia nie życzą sobie przesunięcia sił na korzyść Niemiec i Włoch, tak też i Niemcy nie życzą sobie przesunięcia sił tych sił na korzyść Sowietaów.

Nie do zniesienia jest dla Niemiec myśl by w Europie rządziła Moskwa. Niemcy wyrzuciły tę zarazę komunistyczną od siebie, ale jeżeli próbowałyby ona przyjść od zewnątrz, to narodowo-socjalistyczne państwo stworzyłoby sobie broń po to, by taką próbę błyskawicznie zgnieść. Bomby, rzucane na „Deutschland” dostały swą odpowiedź. Zawsze podobna będzie odpowiedź Niemiec na tego rodzaju zamachy. Niemcy stoją dziś za swoją armią tak jak ta armia stoi przed Rzeszą.

Przemówienie swe zakończył kanclerz wyrażeniem podziękowania wszystkim współpracownikom idei ruchu narodowo-socjalistycznego.

Generalny odwrót Chińczyków

W przededniu starcia wojsk komunistycznych z Japonią

TOKIO (Pat). Według doniesień z Szanghaju oddziały chińskie rozpoczęły dzisiaj rano generalny odwrót na wszystkich odcinkach frontu północnego. Jak się zdaje wojska chińskie wycofują się na drugą linię obronną, długości 20 mil, ciągnącą się od Liuho do Nan-Siang, wzdłuż linii kolejowej Szanghaj — Nankin.

KALGAN (Pat). Oddział japoński, pochodzący z prowincji Czahar, przeszedł wczoraj granicę prowincji Szansi i zajął miejscowość Kung-Ling.

Agencja Domei donosi, iż chińskie wojska komunistyczne pod dowództwem gen. Cao Teba wkroczyły do prowincji Szansi, zajmując pozycje wzdłuż linii, idącej z Czantungu do stolicy prowincji Szansi Tayuan.

TOKIO (Pat). Ministerstwo spraw zagranicznych komunikuje, że pogłoski o zawarciu paktu antykomunistycznego między Japonią a Włochami nie odpowiadają rzeczywistości. Jest rzeczą możliwą, że pogłoski te zostały wywołane faktem, iż w obecnej chwili między Japonią a Włochami toczą się rokowania o zawarciu traktatu handlowego.

HONKONG (Pat). Wielkie poruszenie w mieście wywołała wiadomość, iż Japonczycy wylądowali w zatoce Bias bombardowawszy utfortyfikowane pozycje, znajdujące się w sąsiedztwie. Według wiadomości z chińskich nieoficjalnych źródeł Japonczycy w pobliżu miejsca lądowania skoncentrowali znaczną ilość swych okrętów, w tej liczbie 3 krążowniki.

Celem tych oddziałów jest prawdopodobnie zajęcie odcinka linii kolejowej Kanton — Kowloon dla przecięcia połączenia komunikacyjnego pomiędzy Hong Kongiem i Kantonem a obszarami, objętymi przez działania wojenne. Utrudniłoby to zaopatrzenie armii chińskiej w materiał wojenny.

SZANGHAI (Pat). 15 samolotów japońskich

bombardowało prawy brzeg rzeki Wang Poo. 3 samoloty japońskie rzuciły bomby na pozycje chińskie w Tian Wan. Eskadra samolotów japońskich, licząca przeszło 30 aparatów bombardowała chińską dzielnicę Czapel. Liczne bomby padły w pobliżu okrętów francuskich i doków towarzystwa chińsko - francuskiego, położonego na lewym brzegu rzeki Wang Poo.

SZANGHAI (Pat). Wśród wojsk japońskich w rejonie Pao Szan szerzy się epidemia cholery. Dotychczas zarejestrowano jakoby z górą 200 wypadków.

W koncesji francuskiej stwierdzono

450 wypadków cholery. W koncesji międzynarodowej — 790.

SZANGHAI (Pat). Dzisiaj o godz. 13 min. 30 eskadra samolotów japońskich bombardowała lotnisko Lunghua na przedmieściu Szanghaju. Bombardowanie trwało 20 min.

Ag. Domei donosi, że wojska chińskie na wschodnim odcinku frontu szanghajskiego zostały wyparte przez Japonczków ze swej ostatniej obwarowanej pozycji, jaką stanowiły zabudowania rady municypalnej i urzędów miejskich. Wyciugając się Chińczycy podpalili domy, których nie mogli dłużej bronić.

Żołnierzom japońskim, rannym na froncie w Chinach i odesłanym do szpitali w ojczyźnie, gejsze uprzyjemniają czas grą i śpiewem

Zajścia raclawickie przed sądem

MIECHÓW (Pat). 13 września r. b. w Miechowie rozpoczął się proces o zajścia raclawickie.

Oskarżenia w liczbie 60 odpowiadają z art. 163 K. K. — o to, że dnia 18 kwietnia br. w Raclawicach — Janowiczkach, powiatu miechowskiego, brali udział w zbiegowisku publicznym, liczącym około 5.000 osób, które wspólnymi siłami dopuściły się przemocy i groźby względem funkcjonariuszy skonsygnowanych w obu wymienionych miejscowościach przez strzelanie od nich z rewolwerów i karabinów, oraz obrzucanie ich kamieniami, bicia kołkami, kijami i t. p.

Zjazd raclawicki według aktu oskarżenia zakazano z obawy, że mógłby spowodować zagrożenie bezpieczeństwa i spokoju publicznego, gdyż w tym czasie komunistyczna partia Polski rozwinęła wśród robotników i wioślan całej Polski, a szczególnie w okolicach Tarnowa i Rzeszowa bardzo silną agitację za udziałem w zjeździe, starając się, aby pod pozorem uczczenia zwycięstwa Kościuszki zorganizować masowe wystąpienia i informacje o charakterze i celach wyłącznie politycznych.

O zakazie urzędzenia zjazdu został zawiadomiony zarząd Stronnictwa Ludowego w Kiełcach oraz właściwe zarządy powiatowe Str. Ludowego, znajdujące się na terenie woj. kieleckiego.

Z aktu oskarżenia wynika dalej, że dzięki agitacji elementów skrajnie lewicowych grupy chłopów, mimo zakazu, zaczęły przekradać się nocą do Raclawic. W godzinach rannych w dniu 18 kwietnia ruch ten znacznie się spowolował. Po godz. 10 zebrało się przy kościele w Raclawicach przeszło 1000 ludzi, a w sąsiednich Janowiczkach na wzórzu, na którym wznosił się kopiec Kościuszki około 300 ludzi. Oddział policji wezwał zgromadzonych do rozbiegania się.

Tłum przyjął wezwanie wrogimi okrzykami. Wtedy oddział policji przystąpił do rozpraszania tłumu przy pomocy pałek gumowych. Zepchnięty z kopców tłum usunął się na stoki wzgórza, przybierając groźną postawę.

Gdy powtórzono trzykrotnie wezwanie do rozbiegania się nie poskutkowało, policja rzuciła przed nacierający i otaczający ją tłum 22 granatów łzawiących. Rzucone granatów nie osiągnęło jednak skutku i w z powolnym i spokojnym atmosferze zaczęli wrzawać i nawoływali chłopów zorganizowali wiece. Podczas którego przemawiało kilku mówców. Omawiano sprawy ordynacji wyborczej, obozu odosobnienia, amnestii dla więźniów brzeskich, rozwiązania sejmu i senatu i t. p. Wznoszono przy tym okrzyki na cześć rewolucji.

Tymczasem w Raclawicach tłum liczący około 1000 osób usiłował przedrzeć się przez kordon policji przy posterunku P. P. w Raclawicach, pragnąc dostać się na wzgórze z kopcami. Usiłowania te zostały odparte.

Na wzgórzu zgromadziło się w tym czasie około 5.000 ludzi. Policja trzykrotnie wezwała zebranych do rozbiegania się, a potem przystąpiła do rozpraszania tłumy, rozpadając go przy pomocy pałek gumowych. Ponieważ wezwanie do rozbiegania się nie poskutkowało i tłum w dalszym ciągu nacierał na policję, policja dała salwę ostrzegawczą w górę. Na chwilę przed salwą i w czasie salwy posyłały się na policję strzały rewolwerowe

od osobników, ukrytych za płotami i węgłem kościelnym.

Z pośród 60-ku chłopów, zatrzymanych o zajścia raclawickie 29 znajduje się w areszcie.

Oskarżonych broni kilkunastu adwokatów.

Po ustaleniu personaliów oskarżonych, jeden z sędziów odczytuje obszerny akt oskarżenia, zawierający 80 stronnic pisma maszynowego. Oskarżenia to przeważnie członkowie stronnictwa ludowego, młodzieńcy w wieku od 21 do 30 lat, pracujący na roli jako robotnicy rolni lub na ojcowskiźnie. Kilku zaledwie jest starszych, zamożnych gospodarzy, posiadających kilkumorgowe, a nawet kilkunastumorgowe w dobre zaprowadzone gospodarstwa.

Tylko jeden z oskarżonych, a mianowicie Andrzej Wachowicz, jest z zawodu telefonistą, posiadającym 7 klas gimnazjalnych. Pozostali oskarżeni są zupełnie bez wykształcenia, lub mają zaledwie kilka klas szkoły powszechnej.

Większość oskarżonych jest karana za nielegalne posiadanie broni, kradzieże i bójki, a dwu z oskarżonych nawet za mordstwa, mianowicie Władysław Bielawski i Franciszek Bielawski.

Z kolei sąd przystępuje do przesłuchania oskarżonych.

Na rozprawę powołano 232 świadków, z czego ze strony oskarżenia 80, a reszta odwojewódzkiej.

Oskarżeni nie przyznają się do winy.

Polska Spółka Akcyjna *Bat'a* poszukuje młodych i dzielnych ludzi

na stanowiska kierowników nowootwartych sklepów.

Specjalne wymagania: praktyka handlowa względnie szkoła handlowa. Zgłaszać się osobiście do firmy Bat'a ul. Mickiewicza 31.

Uwaga Rolnicy!!!

MAKA KOSTNA, jako NAWÓZ

zawartości 30% Fosfatu i 1% Azotu wyrobu

Zakładów Przemysłowych Przetworów Kostnych „KRESY”
Biuro Sprzedaży — Wilno, Zawalna 46 m. 1.

Sesja Ligi Narodów wśród odgłosów wojen

Protesty gen. Franco i kongresu Panarabskiego. Apel Chin i list b. cesarza Abisynii

GENEWA (Pat). Osiemnaście sesja zgromadzenia Ligi Narodów rozpoczęła się dzisiaj rano w obecności przedstawicieli 54 państw. Włochy i Abisynia nie przyjechały delegacji. Posiedzenie rozpoczęło się o godz. 11 min. 25. Otworzył je przewodniczący rady Ligi Narodów Juan Negrin, który wstępnie swego przemówienia zaznaczył, że jako obecny przewodniczący Rady Ligi Narodów nie będzie mówił o sytuacji swego kraju, chociaż stanowi ona jedno z najważniejszych irosk w stosunkach międzynarodowych. W przemówieniu swym Negrin między innymi powiedział: „Liga Narodów nie może być ani rozwiązana, ani pakt Ligi Narodów nie może być stosowany, jeżeli nie będzie poparty stanowczą wolą państw, które do niej należą oraz ludzi, którzy ją reprezentują”.

GENEWA (Pat). Przewodniczącym 18 sesji Zgromadzenia Ligi Narodów został wybrany jednomyslnie pierwszy delegat Indji Aga Khan.

GENEWA (Pat). W kulisach Ligi Narodów, jak donosi agencja Havasa, twierdzą, że na posiedzeniu komisji weryfikacyjnej, spawa udziału delegacji abisyńskiej w obradach zgromadzenia Ligi Narodów nie była w ogóle rozpatrywana. Haile Selassie nadesłał do sekretarza generalnego Ligi Narodów list, w którym

zawładnia, iż nie będzie reprezentowany na zgromadzeniu Ligi Narodów, ponieważ porządek obrad nie zawiera żadnego punktu bezpośrednio dotyczącego Abisynii.

Do komisji weryfikacyjnej wpłynął protest przedstawiciela gen. Franco księcia d'Alba przeciwko udziałowi w obradach zgromadzenia Ligi Narodów premiera rządu w Walencji Juana Negrina, którego wadza, jak podkreśla pismo ks. d'Alba, rozpostiera się zaledwie na 1/3 terytorium hiszpańskiego.

Komisja weryfikacyjna po dyskusji uznała, iż nie może przyjąć zgłoszonego protestu.

GENEWA (Pat). Kongres Panarabski odbywający się w Bloudane w pobliżu Damaszku, nadesłał do Ligi Narodów depezę reasumującą uchwały powzięte podczas obrad kongresu. Kongres protestuje przede wszystkim przeciwko podziałowi Palestyny.

GENEWA (Pat). Rząd chiński nadesłał do sekretariatu Ligi Narodów apel, domagając się zastosowania art. 10, 11 i 17 paktu Ligi Narodów oraz uczynienia koniecznych kroków ze względu na sytuację na Dalekim Wschodzie.

Przewodniczący delegacji chińskiej Wellington Koo między innymi pisze: z rozkazu mego rządu mam zaszczyt prosić o przyjęcie do wiadomości, że Japonia do

SKŁAD FOK (KOTIK)

„LA FOURRURE”

Wyłączne przedstawicielstwo „DAPo” (Petzel) W i l n o, Wielka 56, tel. 21-84

Zatopiono łódź podwodną koło Gibraltaru

LONDYN (Pat). Według doniesień z Walencji, w pobliżu Kartaginy zauważono łódź podwodną, którą baterie nadbrzeżne zaczęły gwałtownie ostrzeliwać. Na miejsce pojawienia się łodzi wysłano liczne łodzie motorowe, które zrzucały większą ilość granatów podwodnych. Rychło potem ujrzano na powierzchni wody plamy,

pochodzące od oliwy co wskazywałoby, że łódź podwodna uległa zniszczeniu.

GIBRALTAR (Pat). Brytyjskie władze morskie oświadczają, iż nie wiedzą o tym, jakoby w pobliżu Gibraltaru została zatopiona łódź podwodna.

Gen. Franco posuwa się naprzód

SALAMANKA (Pat). Wojska gen. Franco w prowincji Leon, ponimo silnego oporu wojsk rządowych posunęły się o kilka kilometrów naprzód. — Straty nieprzyjaciela są bardzo znaczne. Na polu bitwy pozostało przeszło

500 zabitych. Kilka batalionów nieprzyjacielskich uległo rozbięciu. Na froncie aragońskim odparto ataki przeciwnika na pozycje w okolicach Valdesalera i Buena.

Piechota jest królową broni

Ostatni dzień pomorskich ćwiczeń

KWATERA GŁÓWNA KIEROWNICTWA ĆWICZEŃ (Pat). Przebieg ostatniego dnia pomorskich ćwiczeń międzydywizyjnych był następujący:

„Niebiescy” po o'rzymaniu znacznych posiłków przeszli w godzinach ran

nych do ogólnego natarcia, skupiając po ważne siły na swoim prawym skrzydle. Natarcie to społało się z uderzeniem „czerwonych”, prowadzonym w ogólnym kierunku na Kcynię.

Sygnal zakończenia ćwiczeń przerwał zwyciężczych bojów w rejonie na południe od Kcyni.

Działania w ciągu nocy z dnia 12 na 13 września i w dniu 13 września utrudniał bezustanny ulewny deszcz.

Godną podkreślenia jest postawa wojska, które mimo bardzo dużego wysiłku, niewygód i ciężkich warunków atmosferycznych wykazało odporność, zapał i hart ducha.

Oddziały łączności, wyposażone bogato w różnorodny nowoczesny sprzęt, mimo bardzo ciężkich warunków, potrafiły pracować ofiarnie i wywiązać się ze swych zadań.

Na szczególne wyróżnienie zasługują piechota.

Okazało się, iż piechota, ożywiona duchem zaczepnym, wsparcie należycie otrzymała i środkami przeciwpancierowymi, potrafiła nie tylko nader skutecznie przeciwstawiać się groźnej broni pancerno-motorowej, lecz występować przeciwko niej zaczepnie.

Stawa prawda, że piechota jest królową broni, znalazła jeszcze raz swoje potwierdzenie w przebiegu ćwiczeń.

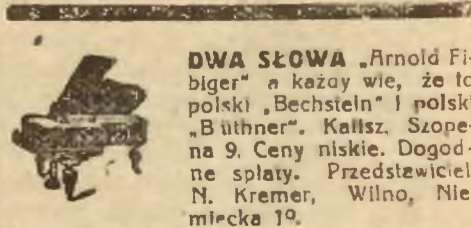
Ks. Kardynał Hlond i Rektor USB u premiera gen. Sikorskiego

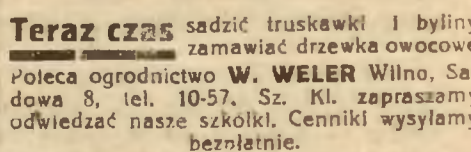
WARSZAWA (Pat). P. Prezes rady ministrów gen. Sławoj Skłodowski przyjął w dniu 13 bm. prymasa Polski ks. kardynała A. Hlonda, następnie rektora uniwersytetu Stefana Bałowego w Wilnie prof. dr. ks. Aleksandra Wójcickiego.

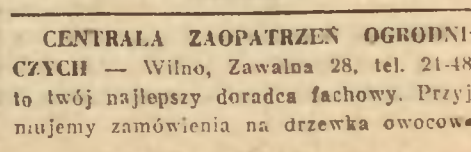
Powróciła komisja z Madagaskaru

WARSZAWA (Pat). Dziś powróciła z Madagaskaru polska komisja studiu, która pod przewodnictwem mjr. Mieczysława Lepeckiego z przydziałem rady ministrów i przy udziale dyrektora Żydowskiego Towarzystwa emigracyjnego Leona Altera oraz inż. S. Dyka, badała przez ostatnich kilka miesięcy przydatność tej wyspy dla osadnictwa.

Kronika telegraficzna

— W stolicy Baska w kraju azowsko-czarnomorskim w ZSRR rozpoczął się proces kontrrewolucyjnej organizacji, która prowadziła szkodliwą akcję na stacjach maszynowo - traktorowych.

— W Bytomiu aresztowano prezesa związku młodzieży polsko - katolickiej na Śląsku Opolskim Wiktora Gorzotkę. W więzieniu znajduje się obecnie 24 Polaków.

— „Komsomolskaja Prawda” uskarża się w artykule wstępnym, że komitety komsomolskie nie robią i patrzą obojętnie na to, jak komsomolcy górnicy nie wykonują planu produkcji.

— Siły floty angielskiej na morzu Śródziemnym: dwa pancerniki, dwa krążowniki bojowe i jeden lotnikowiec, 3 wielkie krążowniki, 3 krążowniki lekkie, 7 łodzi podwodnych, 22 krążorpedowców, 6 torpedowców i pewna ilość okrętów pomocniczych, jak okręty warształowe i t. d.

— Amerykanka p. Klam, która przyjechała na zwiedzenie wystawy paryskiej z siostrą w faksówce torebkę z klejnotami, posiadającymi wartość dwóch milionów franków. Torebka nie została odnaleziona.

— Samolot sowlecki pilotowany przez Bazylego aZdkowa w czasie poszukiwania Lewoniewskiego nad oceanem arktycznym, spadł do morza i zatonął.

Zderzenie się pociągów

towarowych w Wieluniu

2 osoby zabite — 31 wagonów zdruzgotanych

POZNAŃ (Pat). W sobotę późnym wieczorem wydarzyła się na stacji kolejowej w Wieluniu katastrofa kolejowa, w której zginęli kierownik pociągu towarowego Wawrzyn Kandaluski oraz urzędnik pocztowy znajdujący się w brankardzie, Antoniewicz. 5 osób z obsługi kolejowej odniosło ciężkie rany.

Maszynista pociągu towarowego, zderzającego z Ostrowa do Wielunia nie zauważył sygnału zamknięcia toru i wjechał na stację. Nastąpiło zderzenie z drugim pociągiem towarowym, stojącym na dworcu. 31 wagonów zostało rozbitych doszczętnie. Na miejsce wypadku przyjechała komisja, która bada przyczynę katastrofy.

Koncesjonowane przez Kuratorium O. S. W.

Koedukacyjne Kursy Doksztalujące

im. Komisji Edukacji Narodowej

Wilno, ul. Benedyktyńska 2, róg Wileńskiej

Przyjmują zapisy na rok szkolny 1937—38. KURS OGÓLNOKSZTAŁCĄCY. System półroczny 1) do wszystkich klas gimnazjum nowego typu, 2) do klasy 8-jej gimnazjum dawnego typu (duża matura). Przygotowuje do egzaminu z 4-ich klas gimnazjum nowego typu oraz 6 i 8-jej klasy dawnego typu (mała i duża matura). Wydział Humanistyczny i Matematyczno-Przyrodniczy. — KURS ZAWODOWY. — STENOGRAFIA. — Nauka trwa 10 miesięcy. Przy kursach pomocy naukowe: pracownia fizyczno-chemiczna i przyrodnicza. Lekarzy szkolny. Sekretariat kursów czynny codziennie od godz. 10—13 i 16—19 prócz niedziel i świąt.

Co przyniesie obecna sesja Ligi Narodów

HISZPANIA I CHINY

Głównym i najbardziej doniosłym przedmiotem obrad odbywającej się obecnie sesji Ligi Narodów będzie sprawa ustosunkowania się państw do wypadków hiszpańskich i japońskich.

Z tych dwóch zagadnień niewątpliwie bardziej doniosłą i politycznie ważką jest kwestja konfliktu hiszpańskiego i incydentów na morzu Śródziemnym; jednakże wojna na Dalekim Wschodzie również przysporzy wiele kłopotu zebranym w Genewie dyplomatom. Znając dotychczasowy dorobek Ligi Narodów w dziedzinie uśmierzenia zbrojnych konfliktów, nie należy spodziewać się niczego rewelacyjnego, raczej należałoby sądzić, iż nie będziemy mieli żadnych odstępstw od zwykłej polityki zwlekania, wahanja się i niekończących się i nie prowadzących do żadnego uzgodnienia obrad, tym niemniej postawienie sprawy przez Chiny będzie tego rodzaju, że posunięcia dyplomatyczne, jakie po nim nastąpią w jedną lub drugą stronę rozwiążą złączenia co do charakteru Ligi.

FORMALIZM CZY OPORTUNIZM

Przedstawiciel Chin, Wellington Koo, ma przedłożyć zgromadzeniu stanowiącą notę, w której w sposób kategoryczny wyrażone będzie żądanie bezwzględnej interwencji ze strony Ligi. Waga tej noty jest tym większa, że będzie ona złożona przez rząd, którego realność i autorytet nie mogą być w żaden sposób kwestjonowane. Na tym właśnie polega zasadnicza różnica pomiędzy postulatami Chin a ewentualnymi żądaniami rządu walenckiego. Fakt, że ten z dwóch istniejących na terytorjum hiszpańskim rządów, który będzie reprezentowany na sesji, posiada w swą władzę mniej więcej jedną trzecią obszaru kraju, wpłynie niewątpliwie niekorzystnie na wagę wszelkich jego wystąpień; nie powinniśmy zapominać że dyplomaci genewscy tam, gdzie jest to im wygodne, są formalistami niezwykle skrupulatnymi.

DECYDUJĄCE ZNACZENIE NOTY CHIŃSKIEJ

Jak już podkreśliśmy, względ ten nie wchodzi bynajmniej w grę jeżeli chodzi o Chiny, których rząd z całym autorytetem może oświadczyć, że występuje w imieniu na prawdę całego narodu; dlatego też żądanie interwencji jest w tym wypadku najzupełniej pozbawione wszelkich zakłóceń i niejasności, które mogłyby stanowić punkt zaczepienia dla jakichkolwiek formalnych zarzutów. Tak więc Wellington Koo na zasadzie paktu Ligi żąda zastosowania do Japonii sankcyj przewidzianych w artykule 16.

Trudno dokładnie przewidzieć, jak ustosunkuje się do tego instytucja genewska. Z jednej strony mamy w tonie Ligi dość silny prąd, opowiadający się za polityką rygorystyczną, trzymającą się ściśle litery paktu. Prąd ten podtrzymywany jest zwłaszcza przez Rosję i Czechy, z drugiej jednak los sankcyj w konflikcie włosko-abijskim zniechęcił wiele mocarstw do tego rodzaju polityki.

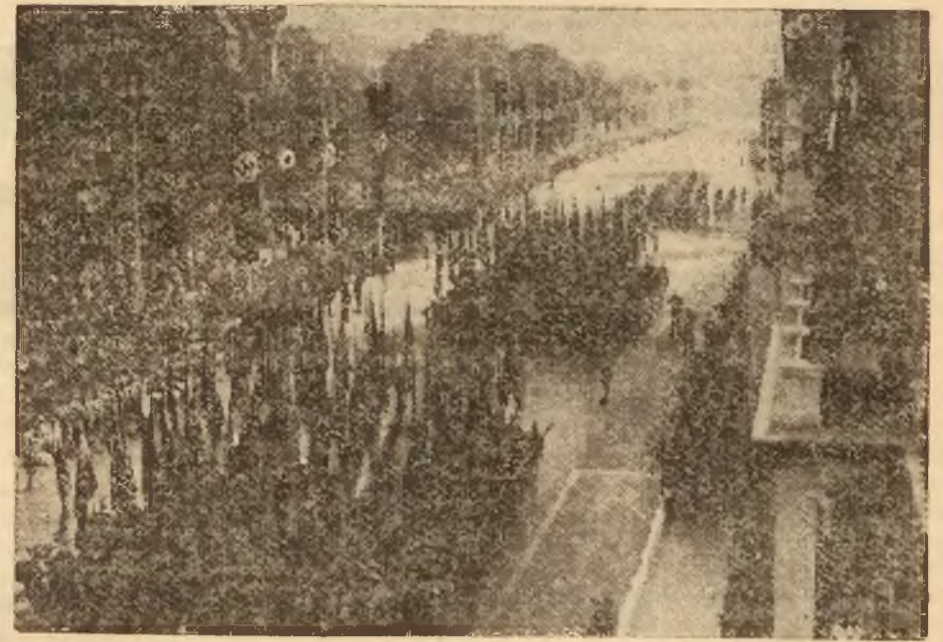
NA CZYM POLEGAJĄ INTERESY ANGLII

Ostatecznie wiele zależy od stanowiska, jakie zajmie w tej sprawie Anglia, której autorytet na terenie międzynarodowym wzrósł jeszcze w ostatnich czasach. Anglia i w tym wypadku, jak zwykle zresztą, stać będzie przede wszystkim na straży swych własnych interesów. Interesy te w danym wypadku polegają na ochronie swych posiadłości i przedsiębiorstw na Dalekim Wschodzie, które mogą być narażone na poważne niebezpieczeństwo, którego waga mierzy się sumą kapitałów angielskich w wysokości 5 miliardów złotych, inwestowanych na Dalekim Wschodzie. Bombardowanie Szanghaju i blokada wybrzeży chiń-

skich przez flotę japońską stanowią ostrzeżenie, którego nie można puścić mimo uszu.

Nie ulega wątpliwości, że Anglia będzie starała się wyrzucić presją celem zagwarantowania sobie bezpieczeństwa; w razie niepowodzenia może ona stanąć na czele akcji interwencyjnej. Sankcje, jakie mogłyby być w tym wypadku zastosowane, postawiłby Japonię w nader ciężkiej sytuacji, ponieważ nie posiada ona zrównoważonej gospodarki i opiera się w przeważnej mierze na surowcach, sprowadzanych z zagranicy. Fachowcy twierdzą, że czteromiesięczne odcięcie Japonii wystarczałoby, aby zmusić ją do kapitulacji.

L.

Fragment z wielkiej delifaldy oddziałów narodo-socjalistycznych, która odbyła się przed kanclerzem Hitlerem w Norymberdze, z okazji inauguracji t. zw. „Dni Partyjnych”.

Na widowni politycznej

Konferencja w Nyon. — Zwycięstwo van Zeelanda w Belgii. — Zachrypnęte gardło Hitlera

O konferencji Śródziemnomorskiej w Nyon pisze „A. B. C.”:

Zbyt wielkie różnice interesów dla wszystkich państw, uczestniczących w niej, by mogła przynieść jakies praktyczne rezultaty. Każdy chce bezpieczeństwa na morzu, ale każdy pragnie rozwiązać to zagadnienie cudzym kosztem. W sumie więc znalazł się zapewne jakaś kompromisowa formuła i konferencja w Nyon powiększy pokazną liczbę tych wszystkich, które miały zbawić świat a o których dziś już dawno zapomniano.

Pogląd ten jest o tyle niesłuszny, że w Nyon jednak „dogadano się”. Oczywiście nie można przeceniać uchwali, które w najlepszym razie uciszą burzę na morzu Śródziemnym tylko na bardzo krótki okres czasu.

O nowym zwycięstwie van Zeel-

landa w Belgii „Gazeta Polska” przynosi następujące szczegóły:

Mowa gwałtowna kampania opozycyjna, która wstrząsnęła szerokim echem po świecie pod mianem „skandalów Banku Narodowego”, zakończyła się zwycięstwem gabinetu van Zeelanda w parlamencie brukselskim. Wotum zaufania dla rządu zostało uchwalone 130 głosami przeciw 34. Premier szczegółowo rozprawił się z wszystkimi zarzutami, jakie przeciw niemu skierowano. Po wysłuchaniu długiej jego mowy obrzydliwie większość posłów urządziła mu entuzjastyczną owację. Raz jeszcze załamał się atak nieubłaganych wrogów rządu i ustroju, skupionych wokół wodza „rexizmu” Leo na Degrelle.

I dalej:

W długiej swojej mowie szef rządu belgijskiego gorzko skarżył się na „bezzecne przeszkody”, jakie towarzyszą jego pracy państwowej. Mówił: „Przy pomnieniu sobie te wszystkie kłody, które wciąż rzucane mi są pod nogi!... Ostatnio kwietniowe wybory brukselskie, teraz znowu cała ta afera Banku Narodowego... Czy sądzicie, że łatwo jest pracować, myśleć, prowadzić politykę na szeroką skalę, gdy bezustannie trzeba się opętać przed ujadającą zgrają!... Mówię zupełnie otwarcie: jeśli to się nie zmieni, to niestety wszelkie rządzenie użyteczne i rozumne stanie się niemożliwym”.

Opozycja rexistowska jednak zażyczyła sobie na wykazaniu, że „rządzenie użyteczne i rozumne” nie da się pogodzić z systemem parlamentarnym i z całym obecnym ustrojem politycznym no-parlamentarnym belgijskim. Toteż rexistki zapowiedzieli dalsze wyzukiwanie „afery Banku Narodowego”, w której — jak twierdzą — poza kwestiami odnoszącymi się do p. van Zeelanda pozostaje jeszcze dużo wody na ich miły.

Wydaje się, że „dalsze wyzukiwanie afery Banku Narodowego” — nie będzie ziarnem dla młynów rexistowskich, nie wiele im pomoże.

O kongresie w Norymberdze „Robotnik” zamieszcza między innymi takie uwagi:

Kongres w Norymberdze nazwano w tym roku kongresem „pracy”, jakkolwiek nie różnił się niczym od wszystkich poprzednich gałówek hitlerowskich w tym starym grodzie niemieckim.

Owsem była ta zmiana w programie, że deklarację ideową nie wygłosił sam Führer, lecz zastąpił go Gauleiter bawarski (przywódca okręgu bawarskiego) Wagner.

Jedni tłumaczyli sobie tę zmianę chorobą gardła kanclerza, o czym nie jednokrotnie już prasa donosiła, inni — względami bezpieczeństwa, a mianowicie lud niemiecki wprawdzie kocha i ubóstwia swego Führera, ale na wszelki wypadek bezpieczniej jest się dzieć w domu i z góry przyglądać się

Kult imperializmu w Sowietach

„Literaturnaja Gazieta”, omawiając w artykule wstępnym zadania i cele literatury sowieckiej, wskazuje iż pisarze i poeci winni czerpać swój materiał do utworów z przeszłości Rosji. Dziennik wskazuje na takie postaci, jak Dymitr Donskij, Iwan Kalita, którzy walczyli z niewolą tatarską, Aleksander Newskij, który rozbił na łodzi jeziora Czudskiego „niemieckich psów rycerzy”, książę Władimir, który związał Rosję bardziej z kulturą Bizancjum, Piotr Wielki, który zwalczał zacięcie Rosję i stworzył armię i flotę, a przede wszystkim wyrwał okno do Europy, oraz Minin i Pożarskij, którzy kierowali walką mas ludowych z „interwentami polskimi”.

Półmilionowe honorarium

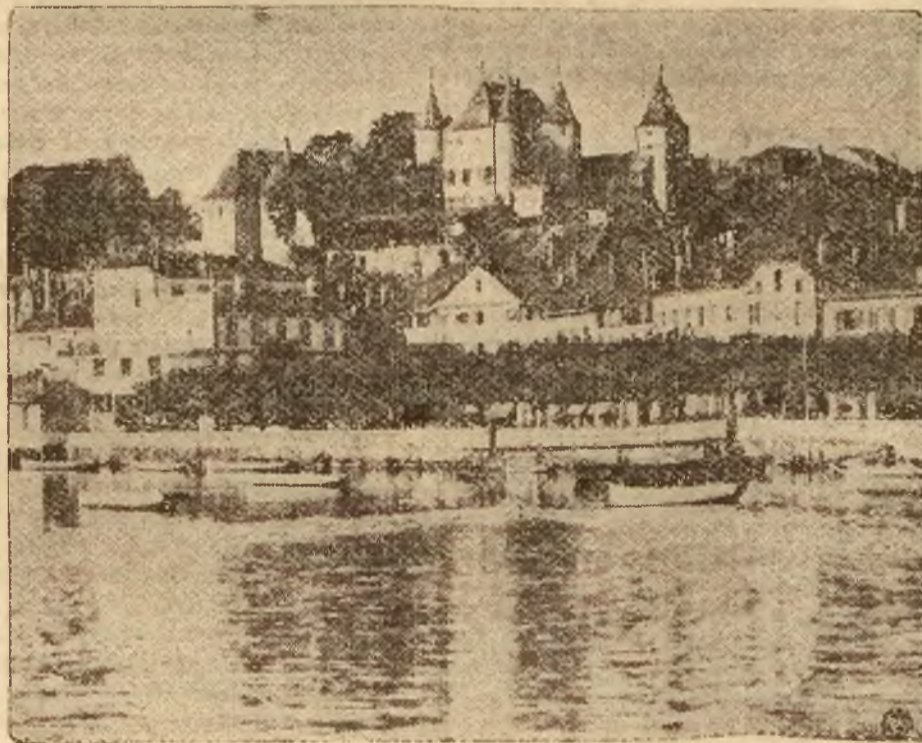
W kołach palestry warszawskiej mówi o rekordowym honorarium, jakie otrzymał ma wybitny adwokat stołeczny, specjalista w dziedzinie administracyjnej i skarbowej.

Adwokat ten opracował plan konkursu wielomilionowych pożyczek w dolarach, udzielonych przez amerykański koncern na cele inwestycyjne w Polsce. Honorarium za plan konkursu wyniósł około pół miliona zł.

Jest to najwyższe honorarium, jakie zanołowano w ostatnich latach.

Rutynowany NAUCZYCIEL MUZYKI
udziela lekcji gry na fortepianie
— Ceny przystępne —
ul. Jagiellońska 8 m. 22, g. 4-6 dp.

Konferencja Śródziemnomorska w Nyon

Rzut oka na szwajcarskie miasteczko Nyon, w którym odbyła się międzynarodowa konferencja Śródziemnomorska.

Powieść na prawdę dobra

Przyznaję, że książkę tę brałem do ręki z pewnym przysmusem wewnątrz. Nie pociągają mnie ta swoista, publicystyczna „atmosfera” poprzednich prac Kruczkowskiego. Wszakże wiadomo było, że najnowsza jego powieść — to coś jakby kontynuacja „Kordiana i Elana” oraz „Pawich piór”, dalszy ciąg cyklu „marksowskich” opowieści — tym razem z fabułą osnutą na stosunkach współczesnego życia Polski. I tu właśnie poczęło powstawać uprzedzenie. Bo czyż nie łatwo było przewidzieć, co się w tej powieści ukrywa? Atak na faszyzm, obrona wyzyskiwanego ludu, szacunek na deklamacje o walce z kapitalizmem i drobniomieszcząską, burżuazją kulturę — to na pewno. Może jeszcze: parę wyliczek przeciw kościółowi i biskupom, nieco ironicznych zdań o małżeństwie i „ognisku rodzinnym”, lub złobliwych dowcipów o zakulisowych sprawach jakiejś tam „akcji narodowej”. To i wszystko.

Słowem: pseudo-powieść, rozdęta ponad miarę publicystycznym, nieliterackim materiałem. Czyż warto brać taką książkę do ręki! Wszakże sławny pisarz czynił to z dużo większą siłą i zapalem. — Takie oto obiekcje sugerowało mi owo uprzedzenie. To też więcej z obowiązku niż dla przyjemności zabrałem się do lektury. I tu spotkała mnie miła niespodzianka.

Odrzuć od pierwszego rozdziału książkę „bierze” czytelnika, zagarnia całą jego uwagę, nie folgując ani na moment — i to mimo całej powszechności, możnaby rzec, banalności głównego wątku i jego motywów. Bohater utworu Kruczkowskiego jest bezrobocznym — i w tym nie ma nic dziwnego, to właśnie łatwo było przewidzieć. Jest ot, sobie, zwyczajnym, przeciętnym „bezrobotnym umysłowym” z inteligentnego środowiska. Zdołałoby się przeto, że skoro bezroboć — no to i fabułę książki nie trudno już odgadnąć: utrata posady, daremne poszukiwanie pracy, rozczarowanie, upokorzenie, głód, chłód i ja-

ko końcowy efekt książki — samobójstwo jej bohatera. Owsem, jest tu i samobójstwo, i daremne poszukiwanie pracy — ale całość jakże odmiennie od tego, czego oczekuje czytelnik. Właśnie, że nie głód i nie chłód pecha bohatera do samobójstwa, nie nędza fizyczna obrzydza mu życie, autor bowiem stara się całą sprawę katastrofalnych skutków bezrobocia przedstawić w zgoła innym, wcale nie materialnym aspekcie i chęć uwagę czytelnika skoncentrować na psychicznych i społecznych — a nie fizycznych — konsekwencjach bezrobocia, nie pozbawia bynajmniej swego bohatera chleba i dachu nad głową.

Przedmiotem smutnej opowieści Kruczkowskiego są nie tyle tragiczne losy bezrobotnego, ile raczej przeżycia i doznania psychiczne. dogłębne przekształcanie się duchowe człowieka, którego „kontakty społeczne” na gle i nieodwołalnie ograniczyły się do zeszłego „z rachunkowości domowej”, powstawanie głębokich, niezatartych rysów, dzień po dniu, kropla po kropli, — wydrążanych przez świadomość własnej nieużyteczności społecznej, niezasłużonej łaski poza nawias życia, normalnych ludzi, którzy jeszcze coś znaczą, kimś są, dla czegoś żyją

i pracują. Wszystko to zaobserwowane w najgłębszych napół uświadomionych pokładach duszy ludzkiej i odczute ze zdumiewającą intuicją prawdziwego artysty, wszystko niemal (z małymi wyjątkami) ujęte w pozornie spokojną, opanowaną opowieść, w formie zimnej relacji bez lania, demagogicznych efektów, bez płacziwego patosu i wysilonej chrypkich wiecowych agitatorów — nabiera wskutek tego charakteru czegoś wyjątkowego, ni zwykłego, frapującego nowego.

Podobnie odświeżony został główny wątek powieści, oparty na jakże banalnej sytuacji „ich trojga”. Tragedyjny konflikt „trójką” małżeńską go przybiera tu nowe zabarwienie dzięki temu właśnie, że ten zdradzony jest człowiekiem bezrobotnym, którego całe życie zamyka się w kręgu spraw rodzinnych, który przestał już być buchalterem, czynnym członkiem społeczeństwa, a został tylko mężem, mężem na utrzymaniu żony, zdradzającej go z „tym trzecim” i że „ten trzeci”, „intruz”, rozbijający szczęście rodzinne, nie rozbija właściwie ich szczęścia, gdyż rozplywa się ono same już przedtem, gięte nie wiadomo jak i kiedy pod wpływem oparów nienormalnej sytuacji życiowej,

w jakiej znaleźli się oboje małżonkowie po utracie posady męża.

Toteż „ten trzeci”, spokojny i grzeszny sublokator, dr Emil Rudny, nie wygląda ani trochę na uwodzieńską bawidamka i zgoła inną, stołecznie poważniejszą, rolę wyznacza mu autor powieści. On jest tym właśnie, który wprowadza do utworu element ideowo-programowy, on reprezentuje do pewnego stopnia tenże naczelny powieści i przez jego usta najchętniej poucza autor o znaczeniu przedstawianych zdarzeń i postaci. Cały kompleks spraw, związanych z wprowadzeniem tej postaci do fabuły utworu, jest szczególnie znamienne dla techniki literackiej Kruczkowskiego, wytrwale i nie bezskutecznie poszukujące go naturalnego sposobu włączenia w ramy dzieła artystycznego pełnego ładunku swych własnych myśli i przekonań o charakterze publicystyczno-społecznym. I jest to zarazem element ukazujący jak na dłoni poszczególne etapy ewolucji Kruczkowskiego jako artysty, od całkowitej niemal klęski w „Kordianie i Elanie” do triumfu tego na ogół przewyżczeniemia trudno ści w ostatniej powieści.

Różnice, jakie dzielą „Sidła” od poprzednich utworów Kruczkowskiego

* Leon Kruczkowski, „Sidła”. Powieść. Warszawa 1937. Gebethner i Wolff. Str. 416.

